

## พระราชกฤษฎีกา

## โครงการอนุรักษ์และดูแลรักษา

ทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติตามมาตรา ๖๔

แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒

พ.ศ. ๒๕๖๗

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ

พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๗

เป็นปีที่ ๙ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดโครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาโครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ พ.ศ. ๒๕๖๗”

มาตรา ๒<sup>(1)</sup> พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ พระราชกฤษฎีกานี้มิให้ใช้บังคับกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานของรัฐ ที่มีภารกิจและปฏิบัติงานในพื้นที่อุทยานแห่งชาตินั้น

มาตรา ๔ ในพระราชกฤษฎีกานี้

“ครอบครัว” หมายความว่า บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปซึ่งใช้ชีวิตร่วมกันฉันสามีภรรยา หรือมีความผูกพันทางสายโลหิต ทางกฎหมาย หรือเกี่ยวข้องเป็นเครือญาติ ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ต่อกัน และมีความสัมพันธ์เกื้อกูลกัน และให้หมายความรวมถึงบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะที่อยู่อาศัยตัวคนเดียวในการสำรวจตามมาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้วย

“ครัวเรือน” หมายความว่า ครอบครัวตั้งแต่สองครอบครัวขึ้นไปที่ทำกินร่วมกันในสถานที่เดียวกันหรือในบริเวณพื้นที่ทำกินเดียวกัน หรืออยู่อาศัยในอุทยานแห่งชาตินั้น

“สมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือน” หมายความว่า บุคคลซึ่งเป็นครอบครัวหรือครัวเรือนของผู้ครอบครองที่ดินในการสำรวจตามมาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และปรากฏรายชื่อในแบบสำรวจการครอบครองที่ดิน

“ผู้ครอบครองที่ดิน” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีสถานะเป็นผู้ถือครองที่ดิน แต่ละแปลงในอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่งในการสำรวจตามมาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และปรากฏรายชื่อในบัญชีรายชื่อราษฎรผู้ได้รับการบริหารจัดการพื้นที่

“ชุมชน” หมายความว่า กลุ่มคนซึ่งรวมตัวกันอย่างต่อเนื่องและมีอัตลักษณ์ร่วมกันโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำประโยชน์ร่วมกัน และมีกฎ ระเบียบ หรือระบบบริหารจัดการร่วมกันโดยมีผู้นำชุมชนที่สามารถแสดงเจตนาของชุมชน และบังคับการตามกฎหมายหรือระเบียบนั้นได้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มาตรา ๕ ให้มีโครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติ เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติโดยมิได้สิทธิในที่ดินตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ เรียกโดยย่อว่า “โครงการ”

โครงการนี้มีกำหนดระยะเวลาสี่ปีนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกานี้มีผลใช้บังคับ

มาตรา ๖ ผู้อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการตามพระราชกฤษฎีกานี้ มีสองประเภท ได้แก่

(๑) ผู้ครอบครองที่ดิน

(๒) สมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือน

มาตรา ๗ โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติมาก่อนวันที่พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ใช้บังคับได้อยู่อาศัยหรือทำกินเป็นการชั่วคราว โดยกำหนดเป็นโครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติ และกำหนดเขตพื้นที่อยู่อาศัยหรือทำกินให้ชัดเจน มิให้มีการขยายพื้นที่อื่น รวมทั้งป้องกันมิให้มีการครอบครองที่ดิน บุกรุก ก่อสร้าง หรือแผ้วถางพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติ ตลอดจนกำหนดให้มีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) การอนุรักษ์ พื้นฟู ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในพื้นที่โครงการ

(๒) การอยู่อาศัยเชิงอนุรักษ์ โดยไม่กระทำการอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ หรือสัตว์ป่า ในอุทยานแห่งชาติ

(๓) การส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า และอนุรักษ์ดูแลรักษาพื้นที่โดยชุมชน

(๕) การอนุรักษ์ คุ้มครอง และดูแลสัตว์ป่า รวมทั้งแหล่งที่อยู่อาศัยและแหล่งหากินของสัตว์ป่าในอุทยานแห่งชาติ เพื่อให้สัตว์ป่าดำรงชีพอยู่ได้ตามวิถีธรรมชาติและเอื้ออำนวยต่อระบบนิเวศ

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง รัฐสามารถรักษาไว้และส่งเสริมการคืนพื้นที่ต้นน้ำลำธาร พื้นที่ที่มีความอ่อนไหวต่อระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ และป้องกันมิให้มีการบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติ โดยความร่วมมือของชุมชนในพื้นที่

มาตรา ๘ โครงการนี้ให้ดำเนินการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติตามที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกานี้ และให้มีแนวเขตโครงการตามที่กำหนดไว้ในแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๙ ผู้อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการต้องเป็นผู้อยู่อาศัยหรือทำกินตามผลการสำรวจตามมาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และได้อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้กรอบเวลาตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๖/๒๕๕๗ เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗

ให้อธิบดีจัดทำบัญชีรายชื่อผู้อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการตามวรรคหนึ่งตามแบบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๑๐ การอยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการนี้ให้กระทำได้ในจำนวนเนื้อที่ตามผลการสำรวจแต่ไม่เกินครอบครัวละยี่สิบไร่ และในกรณีครัวเรือนให้อยู่อาศัยหรือทำกินได้ไม่เกินยี่สิบไร่

ในกรณีที่ครอบครัวหรือครัวเรือนใดมีที่ดินเกินกว่าจำนวนที่กำหนด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่กั้นพื้นที่ส่วนเกินและให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชฟื้นฟูสภาพที่ดินนั้นหรือดำเนินการด้านการอนุรักษ์ให้คงความสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่อไปโดยร่วมกับชุมชนในพื้นที่โครงการ เว้นแต่พื้นที่ส่วนกลางหรือพื้นที่ชุมชน

มาตรา ๑๑ ผู้อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีความต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) อยู่อาศัยและทำประโยชน์บนที่ดินที่อยู่อาศัยหรือทำกินตามโครงการนี้อย่างต่อเนื่อง และไม่มีที่ดินทำกินอื่นนอกเขตพื้นที่โครงการ

(๓) ไม่มีที่ดินที่เป็นกรรมสิทธิ์หรือมีสิทธิครอบครองในที่ดินทำกินหรือที่อยู่อาศัยอื่น

(๔) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ออกจากอุทยานแห่งชาติหรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

(๕) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดในความผิดเกี่ยวกับการยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เสื่อมสภาพ หรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่จากเดิม ทำไม้ ล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครอง หรือค้าสัตว์ป่าสงวน

สัตว์ป่าคุ้มครอง ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าดังกล่าว ตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติหรือกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่านับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกานี้มีผลใช้บังคับ

(๖) ไม่เคยถูกพนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งถึงที่สุดให้เพิกถอนสิทธิการอยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า มาตรา ๑๒ ให้ผู้ครอบครองที่ดินสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกินในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อโครงการตามพระราชกฤษฎีกานี้สิ้นสุดลง

(๒) ผู้ครอบครองที่ดินไม่ประสงค์จะอยู่อาศัยหรือทำกินในที่ดินนั้นต่อไป โดยแจ้งความประสงค์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด

(๓) ผู้ครอบครองที่ดินไม่ทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยติดต่อกันเกินหนึ่งปี โดยไม่มีเหตุอันควร

(๔) ผู้ครอบครองที่ดินตาย และพ้นกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีแล้วไม่มีผู้ใดได้รับอนุญาตให้อยู่อาศัยหรือทำกินในที่ดินแปลงนั้นต่อไปตามมาตรา ๑๔

(๕) ผู้ครอบครองที่ดินขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑

(๖) ผู้ครอบครองที่ดินต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ หรือกฎหมายว่าด้วยป่าชุมชน

(๗) ผู้อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการผู้หนึ่งผู้ใดยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิมตามมาตรา ๑๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ในพื้นที่นอกเขตโครงการ หรือเป็นผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว

(๘) ผู้ครอบครองที่ดินกระทำความผิดตามมาตรา ๑๙ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๘) (๙) หรือ (๑๐) หรือมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ในพื้นที่นอกเขตโครงการ เว้นแต่กรณีตามมาตรา ๑๙ (๒) ที่เป็นการกระทำแก่ทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดใหม่ทดแทนได้ตามฤดูกาลและมีมูลค่ารวมกันไม่เกินสองพันบาท และกรณีตามมาตรา ๒๑ ที่มีใช้การนำหรือปล่อยสัตว์ที่เป็นอันตรายหรือก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศอย่างรุนแรง

(๙) ผู้ครอบครองที่ดินไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ หรือมาตรา ๒๓ คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๔ หรือระเบียบที่ออกตามมาตรา ๑๔ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒

การออกและการสั่งให้ออกจากพื้นที่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด

เมื่อผู้ครอบครองที่ดินสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกิน ให้จำหน่ายชื่อผู้ครอบครองที่ดินและสมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนออกจากบัญชีตามมาตรา ๙ วรรคสอง และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปิดป้ายว่าเป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติห้ามบุกรุกครอบครองรวมทั้งฟื้นฟูสภาพที่ดินนั้นหรือดำเนินการด้านการอนุรักษ์ให้คงความสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่อไป

มาตรา ๑๓ สมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกิน ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) การครอบครองที่ดินสิ้นสุดลงโดยผลแห่งมาตรา ๑๒
- (๒) สมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนผู้นั้นตาย
- (๓) สมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑
- (๔) สมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ หรือกฎหมายว่าด้วยป่าชุมชน
- (๕) สมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนกระทำความผิดตามมาตรา ๑๙ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) หรือ (๑๐) หรือมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ในพื้นที่นอกเขตโครงการ เว้นแต่กรณีตามมาตรา ๑๙ (๒) ที่เป็นการกระทำแก่ทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้นใหม่ทดแทนได้ตามฤดูกาลและมีมูลค่ารวมกันไม่เกินสองพันบาท และกรณีตามมาตรา ๒๑ ที่มีใช้การนำหรือปล่อยสัตว์ที่เป็นอันตรายหรือก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศอย่างรุนแรง
- (๖) สมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนผู้นั้นไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ หรือมาตรา ๒๓ คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๔ หรือระเบียบที่ออกตามมาตรา ๖๔ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒

การสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกินของสมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนตามวรรคหนึ่ง เป็นกรณีเฉพาะตัวของสมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือน เว้นแต่กรณีตาม (๑) ให้มีผลกับสมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนของผู้ครอบครองที่ดินทุกคน และเมื่อสมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกิน ให้จำหน่ายชื่อออกจากบัญชีตามมาตรา ๙ วรรคสอง และบุคคลนั้นจะยื่นคำขอตามมาตรา ๑๔ อีกมิได้

ให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนดตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง มาใช้บังคับกับการออกและการสั่งให้ออกจากพื้นที่ของสมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนด้วย โดยอนุโลม

มาตรา ๑๔ ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ดินอุทยานแห่งชาติที่ให้อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการนี้เป็นทรัพย์สินนอกพาณิชย์ตามกฎหมาย ทั้งนี้ ในกรณีที่ผู้ครอบครองที่ดินถึงแก่ความตาย บุคคลที่ประสงค์จะอยู่อาศัยหรือทำกินในที่ดินแปลงนั้นต่อไป ให้ยื่นขออนุญาตต่ออธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย โดยการอนุญาตให้อยู่อาศัยหรือทำกินต่อไปได้ ให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

(๑) เป็นสมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนของผู้ครอบครองที่ดินที่มีรายชื่อยู่ในบัญชีรายชื่อผู้อยู่อาศัยหรือทำกินในที่ดินแปลงนั้นตามมาตรา ๙ วรรคสอง หรือ

(๒) เป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ครอบครองที่ดินหรือบุตรนอกกฎหมายที่ผู้ครอบครองที่ดินได้รับรองแล้ว หรือเป็นคู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ของผู้ครอบครองที่ดิน ในกรณีเป็นบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ เมื่อบรรลุนิติภาวะแล้ว ต้องแสดงเจตนาที่จะอยู่อาศัยหรือทำกินในโครงการนี้ต่ออธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย

การขอ การอนุญาต และการแสดงเจตนาอยู่อาศัยหรือทำกิน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

ให้ผู้ได้รับอนุญาตตามวรรคหนึ่งมีหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ครอบครองที่ดินตามพระราชกฤษฎีกานี้ และการอยู่อาศัยหรือทำกินตามมาตรา ๑๐ ต้องไม่กระทบต่อจำนวนเนื้อที่ที่ดินที่ให้อยู่อาศัยหรือทำกินในโครงการตามมาตรา ๑๐ และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๑๕ ให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติบริหารจัดการโครงการที่อยู่ในอุทยานแห่งชาติตามแผนการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแต่ละแห่งที่ได้จัดทำขึ้นตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งต้องกำหนดเป้าหมายและแนวทางในการป้องกันมิให้มีการขยายพื้นที่โครงการและบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติเพิ่มขึ้น รวมทั้งการป้องกันและแก้ไขความเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ จากการใช้ประโยชน์ที่ดินภายในพื้นที่โครงการ

มาตรา ๑๖ ผู้ครอบครองที่ดินจะโอนการครอบครองให้บุคคลอื่นหรือยินยอมให้บุคคลอื่นที่มีใช้สมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนเข้าอยู่อาศัยหรือทำกินมิได้

มาตรา ๑๗ ผู้อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการมีหน้าที่ต้องกระทำการดังต่อไปนี้

(๑) ดำรงชีพในพื้นที่โครงการอย่างเป็นปกติสุขโดยปฏิบัติตามระเบียบที่ออกตามมาตรา ๖๔ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒

(๒) อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการโดยไม่รบกวนการดำรงชีวิตของสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ไม่ทำลายแหล่งอาศัยหรือหากินของสัตว์ป่า และไม่ล่าสัตว์ป่าในพื้นที่โครงการและโดยรอบโครงการโดยผิดกฎหมาย

(๓) ทำการเกษตรหรือทำการอื่นใดเพื่อการดำรงชีพภายใต้โครงการโดยไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพดิน น้ำ อากาศ สัตว์ป่า ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งไม่ก่อให้เกิดหรือการแพร่กระจายของมลพิษจนไม่สามารถฟื้นฟูสภาพได้ หรือเป็นอันตรายอย่างรุนแรงต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในโครงการหรือโดยรอบโครงการ

มาตรา ๑๘ นอกจากหน้าที่ตามที่กำหนดในมาตรา ๑๗ แล้ว ผู้อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการมีหน้าที่ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในพื้นที่โครงการ ดังต่อไปนี้

(๑) รักษาและป้องกันไว้ซึ่งทรัพยากรป่าไม้ที่เป็นแหล่งอาศัยหรือหากินของสัตว์ป่า และการคุ้มครองสัตว์ป่าหรือพันธุ์พืชให้คงไว้ซึ่งสภาพธรรมชาติของพื้นที่ ความสมดุลของระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ

(๒) ร่วมมือกับทางราชการและให้ความช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปลูกป่าเลียนแบบธรรมชาติ หรือปลูกป่าด้วยวิธีการอื่นใดตามนโยบายของรัฐ

(๓) อนุรักษ์ดินและน้ำโดยมีมาตรการที่สอดคล้องกับระบบนิเวศ

(๔) ดำเนินการอื่นใดเพื่อป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพยากรป่าไม้ และทรัพยากรสัตว์ป่า

(๕) ร่วมมือกับทางราชการและให้ความช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดูแล สอดส่อง และป้องกันการบุกรุก ยึดถือ ครอบครอง แผ้วถาง ป้องกันและแก้ไข ปัญหาไฟป่า และรักษาระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่โครงการ

มาตรา ๑๙ เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ ป่าพันธุ์ อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในพื้นที่โครงการของผู้อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการตามมาตรา ๑๘ และเมื่ออธิบดีเห็นสมควรหรือเมื่อมีคำขอจากผู้ครอบครองที่ดิน อธิบดีอาจดำเนินการให้ชุมชนทำหน้าที่ร่วมกันในโครงการหรือช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการได้

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๐ ผู้ครอบครองที่ดินต้องควบคุมดูแลสมาชิกในครอบครัวหรือครัวเรือนมิให้กระทำการใดที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ ตลอดจนให้ปฏิบัติตามมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓ คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๔ และระเบียบที่ออกตามมาตรา ๖๔ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๒๑ การก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคาร โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่โครงการ ต้องเป็นไปเพื่อการอยู่อาศัยหรือทำกินเท่าที่จำเป็นแก่การดำรงชีพ และอาคาร โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างนั้นต้องสูงไม่เกินสองชั้น มีลักษณะกลมกลืนกับธรรมชาติ ภูมิทัศน์ และสิ่งแวดล้อมภายในอุทยานแห่งชาติ ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม และการก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคาร โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์อื่น เช่น โรงงานหรือโรงแรมจะกระทำไม่ได้

ความในวรรคหนึ่งมิให้นำมาใช้บังคับกับอาคาร โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้าง ที่มีอยู่ก่อนพระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงกรณีที่อาคาร โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างนั้นถูกรื้อถอนหรือทำให้เสื่อมสภาพ ถูกเพลิงไหม้ หรือประสบภัยพิบัติอื่นไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน และผู้อยู่อาศัยหรือทำกินในพื้นที่โครงการประสงค์จะก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคารเพื่อทดแทนอาคารเดิมที่ได้รับความเสียหาย

การพิจารณาให้ก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคาร โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่โครงการ ให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติที่อาคาร โรงเรือน หรือ

สิ่งปลูกสร้างนั้นตั้งอยู่หรือร่วมกับเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยควบคุมอาคาร ด้วย

ในกรณีที่มีการก่อสร้าง ดัดแปลงหรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคาร โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างโดยฝ่าฝืนวรรคหนึ่ง และพนักงานเจ้าหน้าที่ได้มีคำสั่งให้แก้ไขแล้ว หากไม่ปฏิบัติตาม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจรื้อถอนโดยเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากเจ้าของอาคาร โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างนั้นได้

มาตรา ๒๒ หากปรากฏว่ามีโรคระบาดสัตว์ในท้องที่ที่เป็นที่ตั้งของ อุทยานแห่งชาติ ให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติประกาศและควบคุมมิให้มีการเคลื่อนย้ายสัตว์ ประเภทหรือชนิดที่มีโรคติดต่อนั้นเข้าออกในพื้นที่โครงการ และปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วย โรคระบาดสัตว์อย่างเคร่งครัด

มาตรา ๒๓ ห้ามมิให้ผู้ใดนำชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานตามที่อธิบดี ประกาศกำหนดเข้ามาในเขตพื้นที่โครงการ

รายการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน ให้ปิดประกาศ ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ที่ทำการกำนัน และที่ทำการอุทยานแห่งชาติภายใต้โครงการนั้นตั้งอยู่ และจัดการอบรม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของชนิดพันธุ์ดังกล่าวและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

มาตรา ๒๔ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่และอำนาจภายในพื้นที่ โครงการ ดังต่อไปนี้

(๑) สั่งห้ามการกระทำใด ๆ ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ หรืออาจ ทำให้แนวเขตพื้นที่โครงการเปลี่ยนแปลง แม้จะทำไปเพื่อการดำรงชีพอย่างปกติหรือ หรือได้รับอนุญาตก็ตาม

(๒) สั่งให้ระงับหรือหยุดการกระทำใด ๆ ที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราช กฤษฎีกานี้ และระเบียบที่ออกตามมาตรา ๖๔ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒

(๓) สั่งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙

(๔) สั่งให้ปฏิบัติหรือดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ หรือเพื่อป้องกันหรือแก้ไขปัญหาโรคระบาดหรือการรุกรานของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นตาม มาตรา ๒๒ หรือมาตรา ๒๓

(๕) สั่งให้ออกจากพื้นที่โครงการภายหลังการสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำ กินตามมาตรา ๑๒ หรือมาตรา ๑๓

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่พื้นที่ป่าภายในแนวเขตโครงการ มี ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ตามฤดูกาลจำนวนจำกัดไม่เพียงพอต่อ การเก็บหาหรือใช้ประโยชน์ หรือการเก็บหาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดังกล่าวอาจส่ง ผลกระทบต่อสภาพธรรมชาติ สัตว์ป่า ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติกำกับ ควบคุมดูแล และพิจารณาให้เกิดความเป็นธรรม โดยอาจจัด

ให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้แทนแต่ละชุมชนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะได้

ในกรณีที่มีข้อพิพาทเกิดขึ้นจากเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติทำการไต่สวนและรับฟังคู่กรณี และวินิจฉัยชี้ขาด

มาตรา ๒๖ การติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการ และการตรวจสอบการบุกรุก หรือขยายพื้นที่ภายในโครงการหรือบริเวณโดยรอบโครงการ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๒๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ภูมิธรรม เวชยชัย

รองนายกรัฐมนตรี

บัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกา

โครงการอนุรักษ์และดูแลรักษา

ทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติตามมาตรา ๖๔

แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒

พ.ศ. ๒๕๖๗

ลำดับที่	โครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติ
๑	โครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติ น้ำหนาว ในท้องที่ตำบลวังกกวาง ตำบลหลักด่าน และตำบลน้ำหนาว อำเภอ น้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์
๒	โครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติ เขาคิชฌกูฏ ในท้องที่ตำบลฉนวน และตำบลวังเขม้ อำเภอมะขาม จังหวัด จันทบุรี
๓	โครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติ เขาสิบห้าชั้น ในท้องที่ตำบลขุนย่อง อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี
๔	โครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติ ตาดหมอก ในท้องที่ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

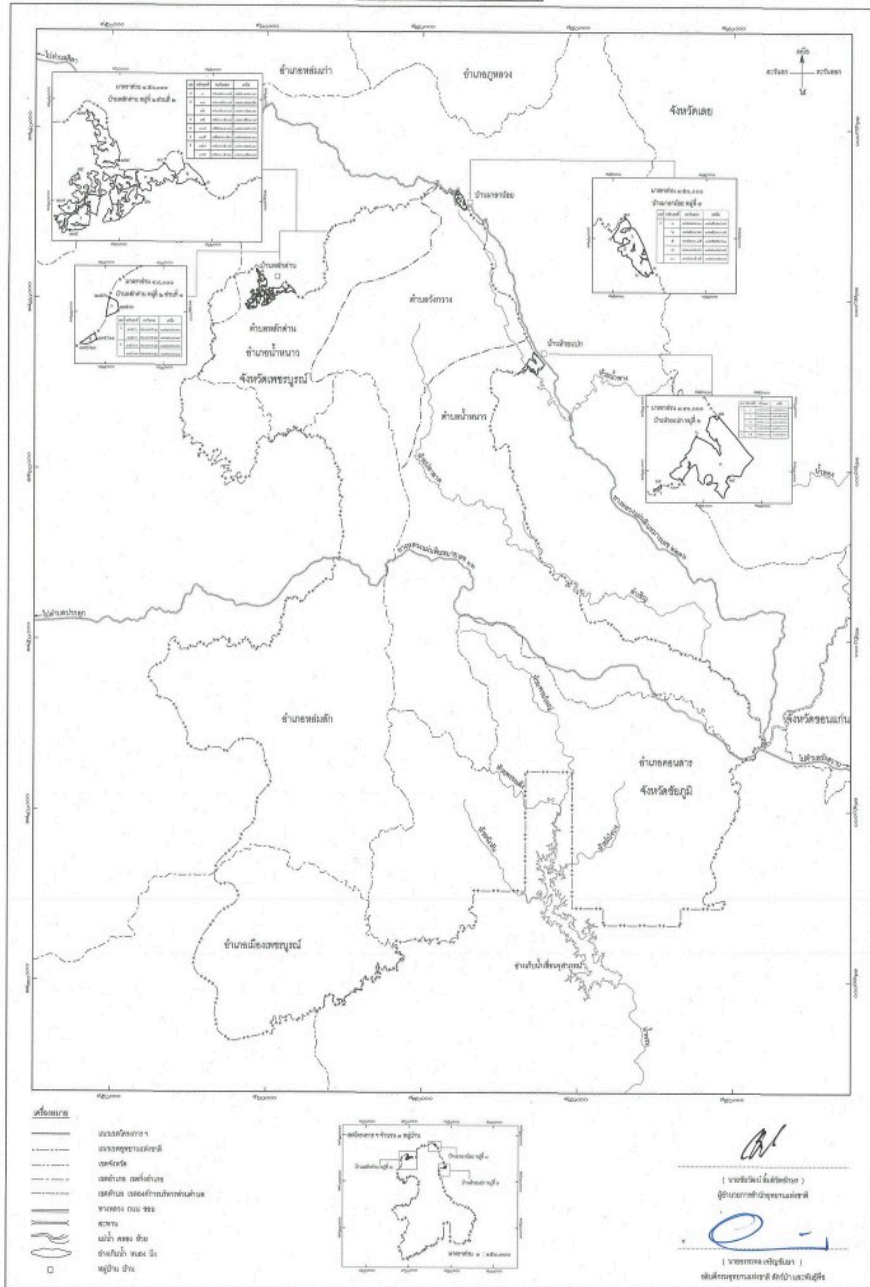
แผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกา  
โครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติ  
ตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒

พ.ศ. ๒๕๖๘

แสดงแนวเขตโครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติในหน่วย  
ในท้องที่ตำบลวังยาง ตำบลลำดวน และตำบลบ้านนา อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์  
เนื้อที่ประมาณ ๑,๘๘๒ ไร่

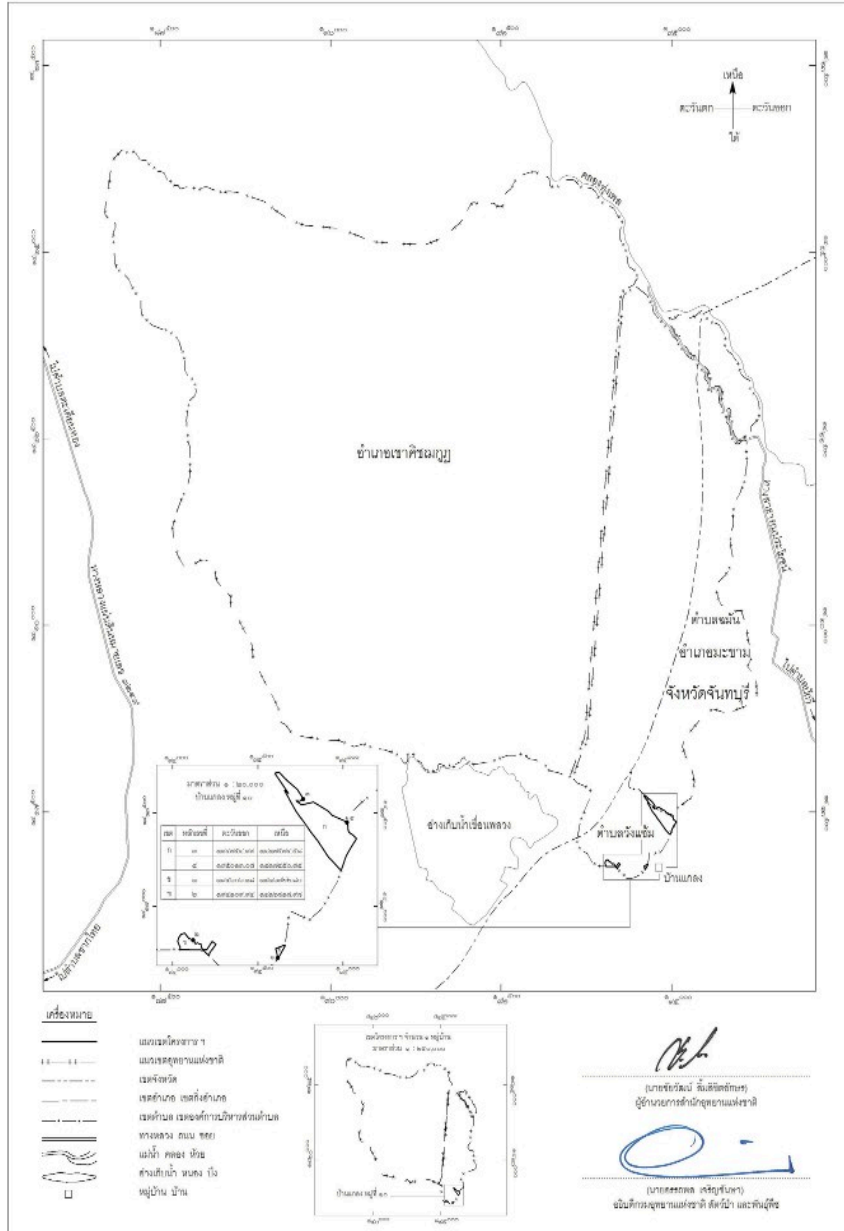
มาตราส่วน ๑ : ๑๕๐,๐๐๐

๑๕๐ ๓๐๐ ๔๕๐ ๖๐๐ ๗๕๐ ๙๐๐ ๑๐๕๐ ๑๒๐๐ ๑๓๕๐ ๑๕๐๐



แผนที่ท้ายพระราชบัญญัติ  
 โครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติ  
 คามมาครา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒  
 พ.ศ. ๒๕๖๘

แสดงแนวเขตโครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติเขาคีรีวง  
 ในท้องที่ตำบลหมัน และตำบลวังเขม้ อำเภอชะมวง จังหวัดจันทบุรี  
 เนื้อที่ประมาณ ๕๑ ไร่  
 มาตรฐาน ๑ : ๕๐,๐๐๐



มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐  
 ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

ร.ก.	พื้นที่	ครุฑ	ชนิด
1	๕๐๐๐๐๐.๐๐	๐๐๐๐๐๐.๐๐	๐๐๐๐๐๐.๐๐
๒	๕๐๐๐๐๐.๐๐	๐๐๐๐๐๐.๐๐	๐๐๐๐๐๐.๐๐
๓	๕๐๐๐๐๐.๐๐	๐๐๐๐๐๐.๐๐	๐๐๐๐๐๐.๐๐

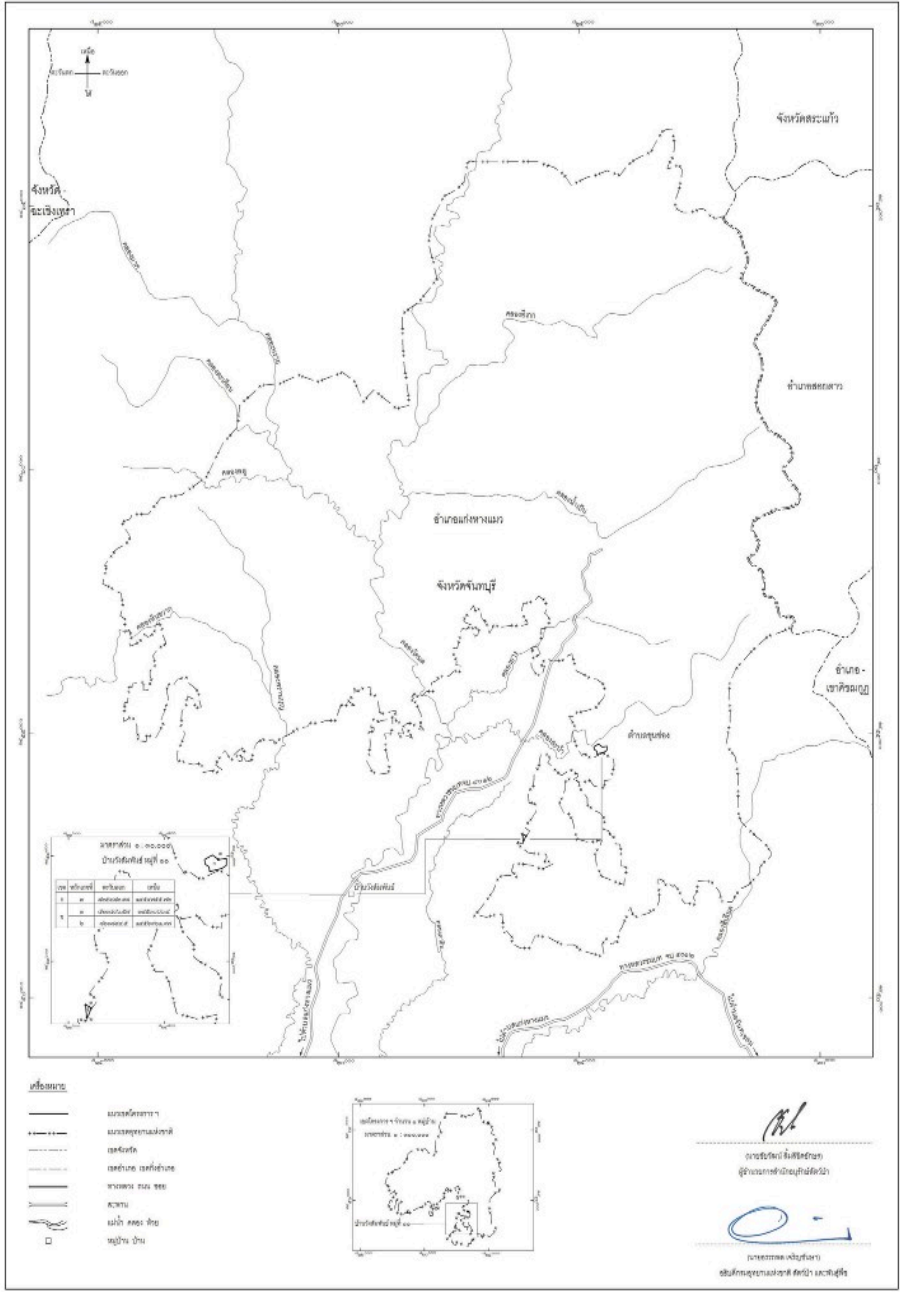
- เครื่องหมาย**
- แนวเขตอุทยานแห่งชาติ
  - แนวเขตอุทยานแห่งชาติ
  - เขตจังหวัด
  - เขตตำบล เขตกิ่งอำเภอ
  - เขตตำบล เขตองค์การบริหารส่วนตำบล
  - ทางหลวง ถนน ๕๕๖
  - แม่น้ำ คลอง บึง
  - ศาลากลาง บ้าน โรงเรียน
  - ฝักรบ บ้าน



*(Signature)*  
 นายชัชวาลย์ สิมสิริสัมพันธ์  
 ผู้อำนวยการสำนักงานอุทยานแห่งชาติ

*(Signature)*  
 นายสมชาย ศรีสุข  
 วัฒนธรรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

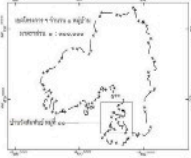
แผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกา  
 โครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติ  
 ตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒  
 พ.ศ. ๒๕๖๗  
 แสดงแนวเขตโครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติเขาสิงฟ้าอัน  
 ในท้องที่ตำบลขุนซ่อง อำเภอหางมาเว จังหวัดจันทบุรี  
 เนื้อที่ประมาณ ๒๓ ไร่  
 มาตรฐาน ๑ : ๕๐,๐๐๐



ตารางพื้นที่ ๑ : ๕๐,๐๐๐  
 ตารางพื้นที่ในรูป ตารางกิโลเมตร

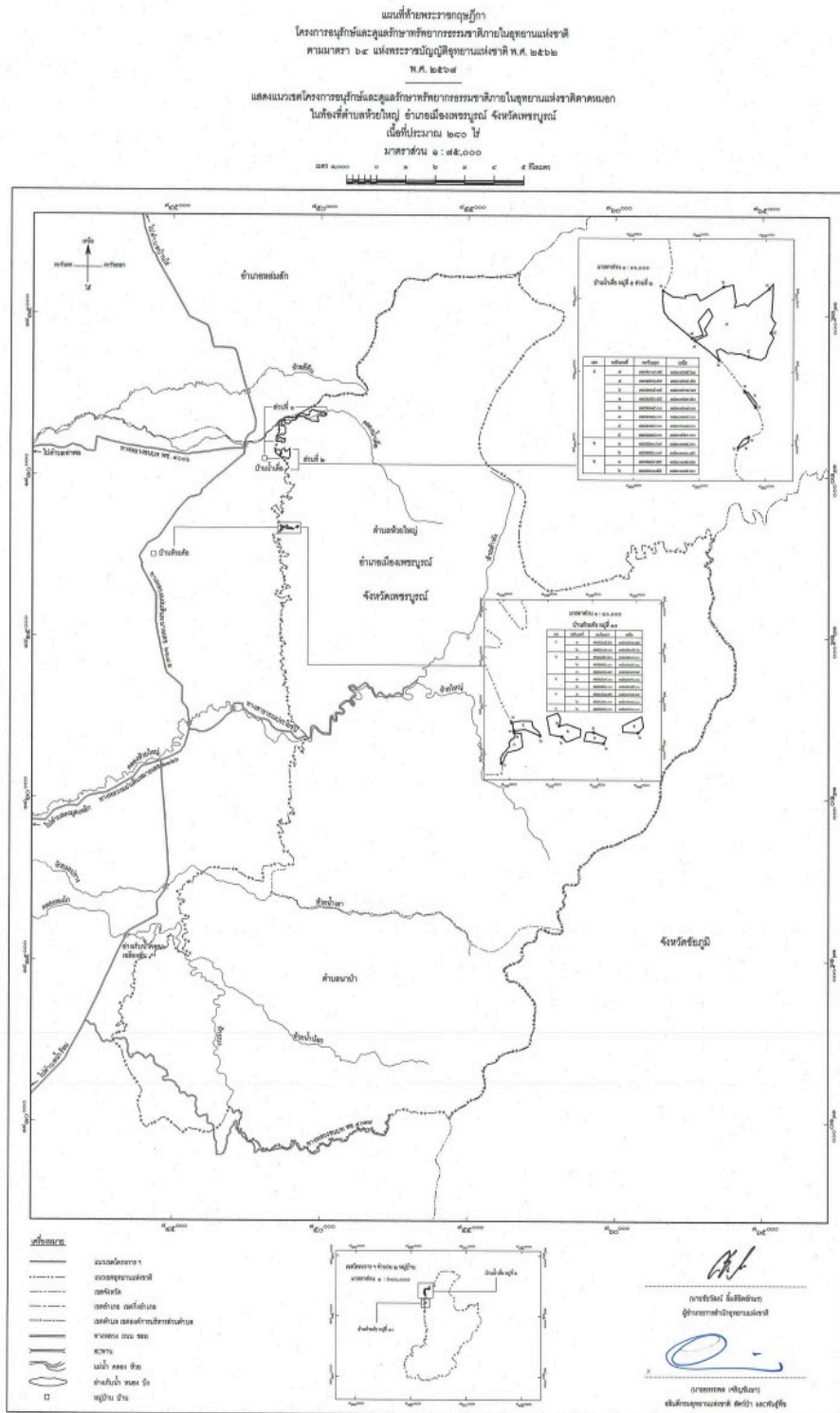
ประเภทพื้นที่	พื้นที่	รวม
๑. พื้นดิน	๒๓.๐๐๐	๒๓.๐๐๐
๒. พื้นน้ำ	๐.๐๐๐	๐.๐๐๐
๓. พื้นป่า	๐.๐๐๐	๐.๐๐๐
๔. พื้นอื่น	๐.๐๐๐	๐.๐๐๐
<b>รวม</b>	<b>๒๓.๐๐๐</b>	<b>๒๓.๐๐๐</b>

- สัญลักษณ์**
- แนวเขตอุทยานฯ
  - แนวเขตอุทยานแห่งชาติ
  - เขตติดต่อ
  - เขตติดต่อ เขตติดต่อ
  - ทางหลวง ทางหลวง
  - คลอง
  - แม่น้ำ คลอง ลำน้ำ
  - หมู่บ้าน



*(Signature)*  
 นายสมชาย ใจดี  
 ผู้อำนวยการสำนักงาน  
 องค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์

*(Signature)*  
 นายสมชาย ใจดี  
 ผู้อำนวยการสำนักงาน  
 องค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์



หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ เนื่องจากรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติภายใต้กรอบเวลาตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ เรื่องการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๖๖/๒๕๕๗ เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่

๑๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ ให้ได้อยู่อาศัยหรือทำกินเป็นการชั่วคราว โดยมีได้สิทธิ  
ในที่ดิน ประกอบกับมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนด  
ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยาน  
แห่งชาติตราพระราชกฤษฎีกาจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษา  
ทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และคุณสมบัติ หน้าที่ใน  
การอนุรักษ์ ป่าไม้ ดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ  
ตลอดจนหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน การสิ้นสุดการอยู่อาศัย  
หรือทำกินของผู้อยู่อาศัยหรือทำกิน รวมทั้งกำหนดมาตรการในการกำกับดูแล การติดตาม  
และการประเมินผลการดำเนินโครงการดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

ชนิกานต์ / Maker

17 มีนาคม 2568

พิไลภรณ์ / Checker

17 มีนาคม 2568

สุภาทิพย์ / Authorizer

17 มีนาคม 2568

[1] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๑/ตอนที่ ๖๘ ก/หน้า ๓/๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๗